

ПЕРАМОЖЦЫ

Дзітэарыіі і МАСТАШТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

Год выдання 38-ы
№ 58 (2418)
25 ліпеня 1969 г.
ПЯТНІЦА
Цана 4 каа.

НЯДАУНА Цэнтральны Камітэт Кампартыі Беларусі прыняў пастанову «Аб дадатковых мерах па паліяванні навуковай працоўнай гісторыі ўсенароднай барацьбы ў Беларусі супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны».

У пастанове адзначаецца, што Інстытут гісторыі партыі пры ЦК КПБ і Інстытут гісторыі Акадэміі навук БССР правялі пэўную работу па вывучэнні гісторыі партыйнага падполля і партызанскага руху ў Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Апублікаван шэраг манатграфіяў, брашураў, артыкулаў, прысвечаных дзейнасці Кампартыі Беларусі па арганізацыі і кіраванні ўсенароднай партызанскай барацьбой на акупіраванай тэрыторыі рэспублікі, выкрывіць крывадушныя змаганні нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Выдадзены зборнікі ўспамінаў актывістаў удзельнікаў партызанскага руху, мемуарная літаратура аб гарацкіх справах беларускіх партызан і падполлішчыкаў.

Разам з тым Цэнтральны Камітэт КПБ адзначыў і прыняты пастанове навушнасць сур'ёзных недахопаў і хібаў у даследчай рабоце па вывучэнні і навуковым абгульненні гісторыі барацьбы беларускага народа супраць нямецка-фашысцкіх за-

шышча), У. А. Грэжава, І. М. Ігнаценкі, В. С. Давыдавай, І. С. Краўчанкі, П. П. Ліліна, Ф. С. Марцінкевіча, А. Н. Мацко, П. К. Панамарэнка, С. З. Панчаніна, В. М. Сікорскага, В. І. Сцяпанава. Завершаны таксама саставы рэдакцый асобных тэматых раздзелаў праграмы будучы прыцягнуты відныя вучоныя, выкладчыкі ВНУ, ваенныя гісторыкі, журналісты, былыя актывісты ўдзельнікі Вялікай Айчыннай вайны, арганізатары і кіраўнікі партызанскага руху.

Інстытут гісторыі партыі пры ЦК КПБ, Інстытут гісторыі АН БССР даражана прыняць меры па прыцягненні навукова-педагагічных кадраў рэспублікі да напісання манатграфічных даследаванняў, докторскіх і кандыдацкіх дысертацый і іншых навуковых прац па праблемах гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Неабходна распрацаваць прыкладную тэматыку манатграфічных і дысертацыйных даследаванняў, маючы на ўвазе глыбокае і ўсебаковае асветленне барацьбы беларускага народа супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў, крытыку фальсіфікатарскіх выдумак буржуазных гісторыкаў і сацыялагаў аб партызанскім руху ў Беларусі ў гады вайны.

Указаным Інстытутам прапанавана сістэматычна

АБМЕРКАВАНЫ ПРАЕКТ ЗАКОНА

«АБ АХОВЕ ПОМНІКАУ КУЛЬТУРЫ»

21 ліпеня 1969 года пад старшынствам старшын Камісіі заканадаўчых меркаванняў Вярхоўнага Савета Беларускай ССР І. К. Назлова абдыслас пасяджэнне Камісіі заканадаўчых меркаванняў Вярхоўнага Савета рэспублікі.

На пасяджэнні было заслухана паведамленне намесніка старшын прэзідыума Цэнтральнага савета Беларускага добраахвотнага таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры Ф. Барысевіча аб праекце закона ў рэспубліцы аб ахове помнікаў культуры і разгледжан праект Закона Беларускай Саветнай Сацыялістычнай Рэспублікі «Аб ахове помнікаў культуры».

Камісія заканадаўчых меркаванняў прыняла рашэнне адобрыць праект Закона аб ахове помнікаў культуры і прадставіць яго Прэзідыуму Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

БЕЛТА.

ВІШУЕМ З УЗНАГАРОДАЙ!

За заслугі ў развіцці беларускага выхавання і культуры ў сувязі з васьмідзесяцігоддзем з дня нараджэння Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР народны мастак Беларусі Нікалаеў Сяргей Іліінавіч узнагароджаны ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

За заслугі ў галіне мастацкага перакладу твораў беларускай літаратуры на рускую мову і ў сувязі з васьмідзесяцігоддзем з дня нараджэння пісьменніка Сяргея Іліінавіча Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР узнагароджаны ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

За плённую работу па навушчым выхаванні працоўных і ў сувязі з васьмідзесяцігоддзем з дня ўтварэння Віцебскага абласнога краязнаўчага музея узнагароджаны ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

ДНІ ПОЛЬСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ У БЕЛАРУСІ

СВЯТА БРАТНЯГА НАРОДА—НАША СВЯТА

У ЦЭНТРАЛЬНЫМ КАМІТЭЦЕ КП БЕЛАРУСІ

РАСПРАЦОУКУ ГІСТОРЫІ БАРАЦЬБЫ Ё УСЕНАРОДНАЙ СУПРАЦЬ ФАШЫСЦКІХ АКУПАНТАУ— НА НАВУКОВУЮ АСНОВУ

халікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны.

Усе яшчэ недастаткова распрацаваны і асветлены ў гістарычнай літаратуры шматлікія дзейнасці партыйнага і камсамольскага падполля на тэрыторыі рэспублікі, некрываючая роля Камуністычнай партыі як арганізатара і кіраўніка ўсенароднай барацьбы ў тыле ворага, асабліва ў першопачатковыя, самы складаны перыяд вайны. Амаль не даследавана партыйная дзейнасць савецкіх людзей, якія не знехадзіліся пастаянна ў партызанскіх атрадах або падполлішчых арганізацыях, але таксама ўдзельнічалі ў барацьбе супраць акупантаў.

Не вядзецца належнаму чынам работа па вывучэнні да канца ўсіх значнасцяў гітлераўскай акупантаў на тэрыторыі рэспублікі, выкрывіць іх палітыкі масавага знішчэння і ўгону ў фашысцкае рабства савецкіх людзей, абрабаванні і знішчэння гарадоў і вёсак. Не ўдзяляецца неабходнай увагі навукова-аргументаванай, глыбока партыйнай крытыцы фальсіфікатарскіх выдумак рэакцыйных буржуазных гісторыкаў і сацыялагаў, якія спрабуюць усяляк сказці і знішчыць ўсенародны характар партызанскай барацьбы беларускага народа супраць нямецка-фашысцкіх акупантаў.

Не наладжана сістэматычная работа па зборы і абгульненні ўспамінаў удзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны, па складанні навуковай бібліяграфіі савецкіх і зарубежных выданняў па гісторыі гэтага перыяду. Недадзенай увага праводзіцца вывучэнню і збор новых дакументаў і матэрыялаў як у архівах нашай краіны, так і за рубжым. Створаны ў Інстытуце гісторыі партыі пры ЦК КПБ сектар навуковай распрацоўкі і афармлення дакументаў партызанскага руху ў Беларусі зняты ў асноўным падрытковай аздаку на шматлікія запятыя арганізацыі і асобных грамадзян. І амаль не вядзе навуковае даследаванне і анатаванне дакументаў Беларускага штаба партызанскага руху, падпольных аб'ёмаў і райкомаў партыі і камсамолу, партызанскіх брыгад і атрадаў, антыфашысцкіх камітэтаў.

У пастанове адзначаецца, што дыржэцкі Інстытут гісторыі партыі пры ЦК КПБ і Інстытут гісторыі АН БССР не праяўлялі неабходнай мэтанакіраванасці і настойлівасці ў арганізацыі навуковых даследаванняў па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Да распрацоўкі гісторыі барацьбы беларускага народа супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў слаба прыцягваліся ветэраны Вялікай Айчыннай вайны, партызанскага руху і партыйнага падполля, кваліфікаваныя гісторыкі, філосафы, акадэмікі, журналісты і этнографы. У рабаваласці ў высокай прыпынчавасці да выдання рукапісаў і ацэнкі падрытываных да выдання рукапісаў з боку навуковых устаноў Вялікай Айчыннай вайны работы па перыяду Вялікай Айчыннай вайны паварожылі навуковае абгульненне і вываду, змяшчаючы памылкі фактычнага парадку. У некаторых мемуарных творах, прысвечаных партызанскаму руху, сустракаюцца суб'ектыўныя ацэнкі асобных гістарычных падзей і іх удзельнікаў.

Марудна разгортваецца работа па напісанні трохтомнага абгульваючага працы па гісторыі ўсенароднай барацьбы ў Беларусі супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны.

Цэнтральны Камітэт КП Беларусі лічыць адной з важных задач Інстытута гісторыі партыі пры ЦК КПБ, Інстытута гісторыі АН БССР, гісторыкаў рэспублікі стварэнне навуковай прац, фундаментальных манатграфічных і публікацыйных зборнікаў, якія б глыбока раскрылі гіравыя падзеі савецкага народа і яго Узброеных Сіл у гады Вялікай Айчыннай вайны, гісторыю партызанскага руху ў Беларусі, шырокае падполля, барацьбу ўсяго народа супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў, кіруючую і накіроўваючую ролю Камуністычнай партыі арганізатара і натхніцеля перамогі савецкага народа ў мінулай вайне.

Інстытут гісторыі партыі пры ЦК КПБ прапанавана завяршыць у чатырохгоддзю тэрмін падрыхтоўку да друку трохтомнага працы «Усенародная барацьба супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў у Беларусі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны (1941—1944 гады)». Завержана галоўная рэдакцыя трохтомніка ў складзе М. Ф. Капіча (стар-

аргізаўцаў навуковай дыскусіі па асобных, найбольш актуальных пытаннях гісторыі партызанскага руху і партыйнага падполля ў Беларусі з Удзелам навукова-педагагічных работнікаў, ветэранам Вялікай Айчыннай вайны, а таксама прымаць удзел у рэдагаванні выдаваемай у нашай рэспубліцы і за рубжым літаратуры аб савецкім партызанскім руху і падполлі ў тыле нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Інстытуту гісторыі партыі пры ЦК КПБ і Інстытуту гісторыі АН БССР прапанавана паскорыць складанне і выданне зборнікаў дакументаў і матэрыялаў аб усенародным партызанскім руху ў Беларусі, арганізацыю работу па вывучэнні і зборы дадатковых дакументаў і матэрыялаў аб партызанскім руху і дзейнасці падполля на тэрыторыі рэспублікі, якія знаходзяцца ў архівах устаноў нашай краіны і за рубжым, актывізаваць работу па абгульненні ўспамінаў актывістаў удзельнікаў партызанскага і падпольнага руху ў Беларусі.

Указаным Інстытутам, Саюз пісьменнікаў БССР, Саюз журналістаў БССР, Дзяржаўны камітэт Савета Міністраў БССР па друку абавязаны аказаваць больш дзейную дапамогу ветэранам Вялікай Айчыннай вайны ў напісанні гісторыка-мемуарных работ аб барацьбе супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Сіламі шырокай партыйнай і навуковай грамадскай, работніцкай устаноў культуры і асветы, журналістаў рэспублікі вырашана правесці паўсюдна збор інфармацыіна-даведнага матэрыялаў аб важнейшых падзеях усенароднай барацьбы ў Беларусі супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў шляхам станаграфавання, гуказапісу ўспамінаў былых удзельнікаў і відавочна-гэтых падзей. Каардынацыя гэтай работы ускладзена на Інстытут гісторыі АН БССР.

Аб'ёмам, гар'ёмам і райкомам КПБ даражана да мая 1970 года завяршыць работу па зацэарджэнні асабовага саставу падпольных партыйных, камсамольскіх і антыфашысцкіх арганізацыяў, якія дзейнічалі ў тыле гітлераўскіх акупантаў, вывучэнні іх дзейнасці ў гады Вялікай Айчыннай вайны на тэрыторыі Беларусі. Неабходна забяспечыць задачу ў партыі Інстытута гісторыі партыі пры ЦК КПБ маючых дзяржаўнае значэнне матэрыялаў і дакументаў перыяду Айчыннай вайны былымі кіраўнікамі партызанскага руху і падполля.

Інстытуту гісторыі партыі пры ЦК КПБ прапанавана забяспечыць завяршэнне навуковай распрацоўкі захаваных у партыі дакументаў і матэрыялаў партызанскага руху і камуністычнага падполля ў рэспубліцы, статыстыкі асабовага саставу партызанскіх злучэнняў, падпольных груп і арганізацыяў.

Дзяржаўнай бібліятэцы БССР імя У. І. Леніна прапанавана сістэматычна выдаваць бібліяграфічны зборнікі аб савецкіх і зарубежных выданнях па перыяду Вялікай Айчыннай вайны, у поўнай меры заадавальваючы патрэбнасці ў іх навуковай грамадскасці.

Міністэрства вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР абавязана арганізаваць на гістарычных факультэтах ВНУ чытанне спецыяру і правядзенне спецсемінараў па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Прэзідыуму Акадэміі навук БССР даражана расшырыць сектар гісторыі Вялікай Айчыннай вайны Інстытута гісторыі АН БССР у сувязі з урастаннем аб'ёму навуковых даследаванняў і арганізацыі збору ўспамінаў ветэранам Вялікай Айчыннай вайны.

У Цэнтральным Камітэце Кампартыі Беларусі ў кастрычніку 1969 года намечана правесці навукова-педагагічныя ўстаноў і кафедраў грамадскіх навук ВНУ, ветэранам вайны, работнікам выдавецтваў і друку з удзелам сакратараў аб'ёмаў і гар'ёмаў КПБ, на якой абмеркаваць меры па выкананні гэтай пастановы, а таксама праспект трохтомнай працы «Усенародная барацьба супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў у Беларусі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны (1941—1944 гады)».

Танк Павіншаваўшы Іх з вядлікім нацыянальным святам—25-годдзем Польскай Народнай Рэспублікі, ён гаварыў аб даўніх сувязях беларускай і польскай літаратуры, аб тым, што гэтыя сувязі асабліва ўмацаваліся ў апошнія гады, нагадаў найкрывітыя прыклады нашых літаратурных кантактаў і супрацоўніцтва, выказаў пажаданне, каб гэтыя кантакты і супрацоўніцтва былі больш шырыня і цесняня, каб яны наслі на любліны характар, а практычна-дэлавы і пастаянны.

Ліан Вантула прадставіў беларускім сябрам сваіх калег, расказаў, як ён творчы і грамадска дзейнасці, аб літаратурным жыцці сённяшняй Польшчы. Кіраўнік дзяржаўных польскіх пісьменнікаў горапа падтрымаў думку, вызначаную М. Танкам, аб тым, што традыцыйную дружбу польскай і беларускай літаратуры трэба і надалей умацоўваць, усламерна развіваць.

Што ў гэтым кірунку зроблена і што яшчэ трэба зрабіць? Пра гэта ўжо сустрачы гаварылі І. Шамякін, А. Мальдзіс, М. Татур, дырэктар выдавецтва «Беларусь» З. Матузаў, а таксама госці з Польшчы—загадчык кафедры савецкай літаратуры Варшаўскага ўніверсітэта Фларыян Нюважыні і рэдактар часопіса «Барвы» Генрык Гаворскі.

Так, І. Шамякін з задавальненнем адзначыў, што ў апошнія дзятры гады ў развіцці польска-беларускіх літаратурных сувязей памейліся прыемныя руху. У прыватнасці, ён нагадаў, што ў апошні час нашы часопісы «Польмя», «Маладосць» і іншыя неаднаразова аддавалі свае старонкі перакладам з польскай літаратуры, што ў выдавецтва «Беларусь» выйшла некалькі кніг польскіх пісьменнікаў у перакладзе на беларускую мову. У сваю чаргу, адзначыў прамоўца, польскія перакладчыкі таксама зрабілі нямала для азнамлення сваіх чытачоў з лепшымі здабыткамі нашай літаратуры.

Дэла гаварыў аб сучаснай беларускай літаратуры Фларыян Нюважыні. Як адна са станаючых якасцей ён адзначыў, што, беларуская літаратура блізка да жыцця народа, уважліва да штодзённых клопатаў і турбот працоўнага чалавека і што яна вяртае большыя увагі польскага чытача. Гаворачы аб тым, наколькі знаёмы польскі чытач з беларускай літаратурай, Ф. Нюважыні заўважыў,

«Есць аб чым пагаварыць Яну Пешхалу, Леану Вантулу, Максіму Танку, Івану Шамякіну».

Народная Польшча—не толькі наш блізкі сусед, але і добры, шчыры, надзейны друг. А свята сяброў—і наша свята. Таму разам з польскім народам 25-годдзе ПНР адзначае ўвесь савецкі народ. І, мусіць, няма нічога дзіўнага ў тым, што найбольш шырока адзначаецца гэтае свята на Беларусі—на зямлі суседзяў з Польшчай савецкай рэспублікі.

УРАЧЫСТЫЯ ПАСЯДЖЭННІ

Слаўнай гаданне Народнай Польшчы быў прысвечаны ўрачысты сход прадстаўнікоў працоўных беларускай сталіцы, які адбыўся 21 ліпеня ў Палацы культуры прафсаюзаў.

З дакладам аб 25-гадовым юбілеі Народнай Польшчы на сходзе выступіў Максім Танк. Аб дружбе польскага і беларускага народаў, аб іх баявым і працоўным супрацоўніцтве гаварылі на сходзе сталеяр Мінскага трактарнага заводу А. Азарэў, былы ўдзельнік вызвалення Польшчы ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, намеснік начальніка Палітпраўлення ЧЗВА генерал-маёр А. Анцаў.

З цёплым прамовамі ў адрас савецкіх людзей выступілі на сходзе ваенны аташ пры пасольстве ПНР у Саветым Саюзе генерал брыгады Вацлаў Ягас і кіраўнік дэлегацыі Саюза пісьменнікаў ПНР Леан Вантула.

Урачысты вечар і пасяджэнне, прысвечаны 25-годдзю Польскай Народнай Рэспублікі, абдыслас таксама ў гарадах паграніччых абласцей, на берагах Буга і Нёмана,—у прыватнасці, у Брэсце і Гродна.

ДРУЖБА НАРОДАУ— ДРУЖБА ЛІТАРАТУР

Раніцою 22 ліпеня польскія пісьменнікі—удзельнікі Дзеяў польскай літаратуры ў Беларусі, пабывалі ў Кургану славы на Мяскоўскай шашы і ў Хатыні.

У другой палове дня польскія літаратары былі гасямі беларускіх пісьменнікаў. У клубе «Саюз пісьменнікаў Беларусі» адбылася творчая сустрэча-гутарка літаратараў двух братніх народаў.

Польскіх гасцей сардэчна вітаў першы сакратар праўдэнна Саюза пісьменнікаў БССР, Максім

22 ліпеня аб'яўлены вынікі VI Міжнароднага кінафестывалю ў Маскве.

У конкурсе поўнамэтрных мастацкіх фільмаў залаты прызы прысуджаны кінакарцінам «Люсія» (Куба), «Серафіна» (Італія), «Дамынім да пандзелка» (СССР). Спецыяльны прызы прысуджаны рэжысёру Івану Александравічу Пыр'еву, астанюшчыку фільма «Браты Карамазавы» (СССР) за выдатныя заслугі ў развіцці кінамастацтва. Спецыяльнага прызы ўдостоены рэжысёр Карал Рыд, пастаюшчыкі фільма «Олівер» (Вялікабрытанія) за выдатныя майстэрства ў стварэнні арыгінальнага і высокаацэненага музычнага фільма не асабліва раманна Чарльза Дзікенса. Спецыяльнага прызы ўдостоены фільм «Дэнік нямецкай жанчыны» (ГДР) рэжысёра Анелі і Андрэ Торндайка за актуальнасць тэмы і не ўсеабаляе на экране ў адпаведнасці з дэзірам фестывалю.

Сэрэбраныя прызы атрымалі «Час забаву» (Францыя) і «Калі чую званы» (Югаславія).

Прызы за лепшае выкананне мужчынскай ролі ў фільме «Олівер» (Вялікабрытанія) прысуджана Рону Моудзі і за лепшае выкананне мужчынскай ролі ў фільме «Глам Валдаўскі» (Польшча)—Тадэвушу Ламіцкаму.

Прызы за лепшае выкананне жаночай ролі ў фільме «Жанчына на адзім сезоне» (Румынія) уручаюцца Ірыне Петраску і за лепшае выкананне жаночай ролі ў фільме «Вузкая палоска неба» (Аргенціна)—Анне Мары Пікіо.

Дыпломы прысуджаны фільму «Выпалена зямля» (Нарвегія), сінзарыст Сіберні Хельмбак, рэжысёр Кнут Андарсен, за таленавітае ўсеабаляе сродкімі кіно мужчынскай народнай і барацьбе з

фашызмам; фільму «Кабаска» (Нігер), рэжысёр Умару Гандо, за стварэнне таленавітага творы, які сведчыць аб поспехах маладой кінематграфіі Нігера. Дыпломаў ўдостоены таксама рэжысёр фільма «Справа Ласла Амбруша» (Венгрыя) Андрэш Ковац за пошукі новых кінематграфічных сродкаў у жанры экраннай публіцыстыкі, апэратар фільма «Танга» (Балгарыя) Івайла Трэнэў за высокае апэратарскае майстэрства.

У конкурсе кароткаметражных фільмаў прызы прысуджаны кінафільмам «Дарога на перадавую» (Рэспубліка Пудунг) і «Юнацтва свету» (СССР) «Выпрабаванне» наступіла (Вялікабрытанія). Спецыяльныя прызы ўручаюцца фільму «Яраш» (Югаславія) за патычанае, эмацыянальнае вырашэнне тэмы дружбы народаў, фільму «Юлькі» (ГДР), які ў цікавай мастацкай форме раскрывае тэму гісторыі пазнання. Спецыяльнага прызы ўдостоены таксама фільм «Чаму чалавек тварыць?» (ЗША)—за арыгінальнасці і своеасаблівасці задумкі і формы, умелае выкарыстанне разнастайных прыёмаў кінамастацтва.

У конкурсе фільмаў для дзяцей залатога прызы ўдостоены лепшы дзіцячы фільм «Зімовае раман» (СССР). Сэрэбраныя прызы атрымалі фільмы «Спаўненне зямля» (Нарвегія) і «Ніці вясёлкі» (Балгарыя). Сэрэбраны прызы уручаюцца кіному акцёру Марку Лестэру—за выкананне галоўнай ролі ў фільме «Бяжы, дзікі, бяжы» (Вялікабрытанія). Спецыяльны прызы прысуджаны кінакарціне «Маладосць без старасці» (Румынія), за камічны фільм для дзяцей спецыяльны прызы прысуджаны кінастужцы «Пані—Доўгая Панчоха» (ФРГ—

Швеція), за мультиплікацыйны фільм для дзяцей спецыяльны прызы прысуджаны фільму «Прыгоды вясёлага баўдзіга» (Польшча).

Журні міжнароднага фестывалю дзіцячых фільмаў у Маскве адзначыла поспехі маладой мультиплікацыйнай кінематграфіі Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам, якая стварыла ў цяжкіх умовах ваіны гуманныя, выкаваўчы фільм для дзяцей «Дэп'ля куркі». Журні ФІПРЭСІ (Міжнародная арганізацыя кінепрэсы) прысудзіла свой прызы фільму «Люсія» (Куба)—за высокае мастацкае ўзровень і арыгінальнасць.

Тэхнічныя журні VI Міжнароднага кінафестывалю прысудзіла дыпломы Саюза кінематграфістаў СССР і Міжнароднага саюза тэхнічных кінематграфічных асацыяцый (УНІАТЭК) кінафільму «2001: касмічная адзея» (ЗША)—за умелае выкарыстанне тэхнічных сродкаў кінематграфіі.

Саюз кінематграфістаў СССР уручыў свой дыплом фільму «Час жыцця» (Францыя)—за праўдывае адлюстраванне рабачай сям'і і фільму «Рака без мэта» (Японія)—за дакладнае ўсеабаляе драмы народнага жыцця. Фільм «Калонія Ланфрэй» (Чэхаславакія) атрымаў узнагароду Саюза пісьменнікаў СССР. Савецкі Камітэт Абароны Міру прысудзіў свае дыпломы фільму «Спаўненне зямля» (Нарвегія)—за гуманізм і глыбокае рашэнне тэмы дружбы памятных народаў, барацьбы з фашызмам; фільму «Сімон Балівар» (Італія)—за мастацкае ўсеабаляе тэмы адзіства народаў у барацьбе за свабоду і незалежнасць; фільму «Атрад сувязістаў» (ДРВ)—за яркае раскрыццё тэмы непахіснай волі ў справядлівай барацьбе народа.

Саюз савецкіх таварыстваў дружбы прысудзіў узнагароду фільму «Ра-

дзачынае часопіса «Савецкі экран» адзначыў фільм «Крыху страху» (ААР).

Госці з братняй Польшчы ўсілаві вянком да помніка-абеліска воінам і партызанам, загінулым у гады Айчыннай вайны.

што, на яго думку, польскім перакладчыкам трэба было б звярнуць увагу і на творы маладых беларускіх пісьменнікаў.

—Літаратура—жывы арганізм,—гаварыў прамоўца.—У ім усуднічаюць і старыя, і маладыя клеткі. Значыць, трэба заўважыць і тыя, і другія!

Спыніўшыся на сённяшнім стане перакладу твораў беларускай літаратуры на польскую мову, Ф. Нюважыні гаварыў:

—Калі раней пераклады з беларускай мовы рабіліся звычайна праўдывымі, дык у апошнія гады яны робяцца пераважна з арыгінала. Гэта радзі. Перакладчыкі—гэта масты дружбы літаратуры і народаў. Хай яны будучы нашы і нашай Польшчы. Цесляр для гэтай работы эндуцкія.

Аб рабоце часопіса «Барвы» ў справе прапаганды савецкай літаратуры сярод польскіх чытачоў гаварыў на сустрэчы яго рэдактар Генрык Гаворскі. Ён, у прыватнасці, сказаў, што рэдакцыя часопіса мае намер у бліжэйшы час завесці ў «Барва» пастаянную рубрыку, прысвечаную беларускай літаратуры.

М. Татур расказаў гасцям аб рабоце беларускіх перакладчыкаў над перакладамі твораў польскіх пісьменнікаў. З. Матузаў—аб выданні кніг польскай літаратуры ў Беларусі. А. Мальдзіс гаварыў аб гісторыі беларуска-польскіх літаратурных сувязей, аб іх сённяшнім стане і важнасці для ўзаемазбагачэння нацыянальных культур братніх народаў.

У сяброўнай гутарцы, у часе якой было вызначана нямала каштоўных, узаемна карысных прапаноў і пажаданняў, прынялі ўдзел таксама А. Асіпенка, М. Аляксееў, А. Вацлаў, А. Важко, В. Вітка, С. Грахоўскі, У. Гніламедаў, А. Кулакоўскі, П. Панчанка, П. Пестрак, А. Савіч, Я. Скрыган, М. Ткачоў і інш.

МОВА СЯБРОУ—ПАЗІЯ

На якой бы мове ні гаварылі сарпудзены сябры, пры сустрэчцы яны абавязкова знаходзяць агульную мову—мову дружбы. Калі сустракаюцца сябры-паэты, такой мовы дружбы становіцца паэзія. Што гэта за засведчыў вечар дэлег

У КАМІСІІ ПА ДЗЯРЖАЎНЫХ ПРЭМІЯХ БССР

Камісія па Дзяржаўных прэміях БССР паведамляе, што да ўдзелу ў конкурс на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР 1969 года дапушчаны наступныя кандыдатуры:

У ГАЛІНЕ ЛІТАРАТУРЫ

на прэмію імя Янкі Купалы —

1. Берудулін Р. І. Зборнік вершаў «Нерш».
2. Русецкі А. С. Зборнік вершаў «Служба святла».
3. Семанюк Я. І. Кніга паракладу ў втнімскім паэты «Апелны лотас».
4. Сіпакоў І. Д. Зборнік вершаў «Дзень».

Прадастаўлены прэзідыумам праўлення Саюза пісьменнікаў БССР.

5. Васіль Вітка (Крысьцік Ц. В.). Кніга вершаваных казак для дзяцей «Казкі».

Прадастаўлена рэдакцыяй савета выдавецтва «Народная асвета» і прэзідыумам праўлення Саюза пісьменнікаў БССР.

на прэмію імя Якуба Коласа —

6. Асіпенка А. Х. Раман «Вогненны азімут».

Прадастаўлены прэзідыумам праўлення Саюза пісьменнікаў БССР.

на прэмію імя Я. Я. Рамана «Сасне пры дарожэ», «Вецер у соснах».

Прадастаўлены прэзідыумам праўлення Саюза пісьменнікаў БССР.

У ГАЛІНЕ ЖУРНАЛІСТЫНІ

на прэмію імя П. М. Лепашынскага —

- Палтаран В. С. Зборнік нарысаў «Ключы ад сэрца» і нарыс «Дзіва».

Прадастаўлена грамадскім аддзяленнем Саюза пісьменнікаў БССР.

У ГАЛІНЕ ВІЗУАЛЕНАГА МАСТАЦТВА

1. Савіцкі М. А. Карціны «Рабочыя», «Пакаранне смерцю», «Хлябы».

Прадастаўлена прэзідыумам праўлення Саюза мастакоў БССР.

2. Аладей В. Н. — галоўны архітэктар (міраўнік работ), Мельнік Л. І., Ласковіч В. Н. — архітэктары, Маслен І. Е. — галоўны мастак, Азгур С. І., Гаўрылаў В. Г., Рай І. Ф. — мастакі. Экспазіцыя Выставы дасягненняў народнай гаспадаркі БССР.

Прадастаўлена сходам рабочых і інжынерна-тэхнічных работнікаў

Мінскага фарфоравога завода, калектываў Дзяржаўнага праектнага інстытута па праектаванні прадпрыемстваў гандлю і грамадскага харчавання Міністэрства гандлю БССР (Белгірпраснаол).

У ГАЛІНЕ МУЗЫКІ

1. Аладей М. І. «Дзевятая сімфонія».
2. Батгароў А. В. Кантата «Беларускія песні».

Прадастаўлены праўленнем Саюза кампазітараў БССР.

У ГАЛІНЕ ТЭАТРАЛЬНАГА МАСТАЦТВА, КІНЕМАТАГРАФІІ, РАДЫЁ І ТЭЛЕБАЧАННЯ

1. Дабралюбаў Л. М. — рэжысёр-пастаноўшчык, Саўчанка В. І. — аўтар сцэнарыя, Зайкоў Д. Е. — аператар, Дзяменчук В. А. — мастак. Мастацкі фільм «Ваня Макаравіч вытворчасці кінастудыі «Беларусьфільм».

2. Ціслюк В. П., Пікман І. Ц., Янінскі Р. З. — рэжысёры, Славін К. Л., Бярозка (Фрайман) М. П. — аўтары сцэнарыя, Іванчоў Ю. М., Бераў М. З. — аператары. Документальны фільм «Штрых да партрэта» вытворчасці кінастудыі «Беларусьфільм».

Прадастаўлены Дзяржаўным камітэтам Савета Міністраў БССР па кінемаграфіі і Саюзам кінемаграфістаў БССР.

3. Александровіч Р. А., Данілевіч В. А. — аўтары сцэнарыя, Карпілаў В. Г., Рудамітаў І. А. — аўтары сцэнарыя і рэжысёры, Станкевіч У. Д., Ястраб А. Д. — рэжысёры. Шматсерыйны документальны фільм «Суды Беларускага тэлебачання «Бітграфія маеі рэспублікі».

Прадастаўлена Дзяржаўным камітэтам Савета Міністраў БССР па радыёвяшчання і тэлебачанні.

3. Александровіч Р. А., Данілевіч В. А. — аўтары сцэнарыя, Карпілаў В. Г., Рудамітаў І. А. — аўтары сцэнарыя і рэжысёры, Станкевіч У. Д., Ястраб А. Д. — рэжысёры. Шматсерыйны документальны фільм «Суды Беларускага тэлебачання «Бітграфія маеі рэспублікі».

Прадастаўлена Дзяржаўным камітэтам Савета Міністраў БССР па радыёвяшчання і тэлебачанні.

У ГАЛІНЕ АРХІТЭКТУРЫ

- Малышаў В. Н., Філімонаў С. Д. — архітэктары, Каржэўскі В. В. — інжынер, Кінаканцэртная і спартыўная зала ў г. Мінску (Палац спорту).

Прадастаўлена Камітэтам па фізічнай культуры і спорту пры Савете Міністраў БССР.

Камісія па Дзяржаўных прэміях БССР зьяўляецца з прасьбаю да грамадскага прыняцця актыўна ўдзел у абмеркаванні публікацыяў у гэтым сласе твараў і работ. Заўвагі і прапановы прасьба накіраваць да 15 кастрычніка г. г. па адрасе: г. Мінск, Дом урада, Камісія па Дзяржаўных прэміях БССР.

БЕЛАРУСКІЯ кінематографісты пачынаюць новую работу — экранізацыю дакументальнай кнігі «Руйны страляюць ва ўпор» Івана Новікава. Шматсерыйны фільм задуманы як маштабная распрацоўка тэмы падполля. Гэты твор будзе металым матэрыялам, які набывае форму мастацкага даследавання. Падзеі і вобразы, вядомыя чытачам, зноў прадставіць перад імі ў кінаверсіі. Літаратурны сцэнарыі створаны пісьменнікамі Іванам Новікавым і Іванам Чырваным — гэта іх дэбют у кіно. Ставіць фільм Віталій Чацверыкоў. Цяпер многае залежыць ад яго ўмення, які адносіні да літаратурнай пераказкі, ад яго метадаў. Каленту, з якім ён будзе працаваць, цяпер шчыра перад новым творчым пералам, адольце яні дапамога ўзвес папярэдні творчы вопыт рэжысёра.

Для Чацверыкова гэты вопыт — пераважна дакументальны кінематограф, хоць былі ў яго і «выходы» ў сферу мастацкага фільма. Дык які ж ён, творчы вопыт рэжысёра-пастаноўшчыка новай нацыі?

Хто найлепш ведае рэжысёра? Хто можа ўпэўнена сказаць, як ён працуе? Відаць, аператар, калі толькі ён сустракаецца з ім у сапраўдным творчым працэсе, калі іх сумесная работа — гэта саюз творчых аднадушсяў.

Калечце, я і сама добра ведаю В. Чацверыкова — і як аніра, які сыграў Мельнік у фільме «Юнацтва бацькоў» (экранізацыя «Разгром» А. Фадзеева), па ролях у мастацкіх творах «Налыханка» і «Чалавек ідзе за сонцам». Віталій і Інстытут скончыў па аніцёрскім факультэце. Але яго даўно вабіла рэжысура — мастацтва, якому аддаецца ўсё жыццё. І вось мы сустракаем яго імя ў цітрах кінакарцін як другога рэжысёра (ён працуе разам з М. Калікам). Потым вылучыў у творчай майстэрні выдатнага майстра Г. Юзвіцава. Здымае дакументальныя стужкі на мінскай студыі. Робіць самастойную камедыю, у якой яго так і не ўдалося пераадолець «бутаўнічыню» літаратурнага сцэнарыя і стварыць іскрысты музычны фільм-рэвю, аб якім ён марыў. Але, калі б я спынілася на гэтых вехах яго біяграфіі больш падрабязна — ці стала б чытаць ясным тое, што я называю творчым вопытам рэжысёра? Не, треба пагугтарыць з «яго» аператарам — тым больш, што такі ёсць амаль усе дакументальныя стужкі В. Чацверыкова здымаў аператар В. Чацверыкоў. Гэта — сталая садружнасць, ужо маленкі, але выпрабаваныя калектывы. Яны разам шукалі метадую працы з дакументальным матэрыялам, выпрабавалі «пачырк».

Што, акрамя «свабоды дзеянняў для аператара», прыдавала вас у творчай індывідуальнасці гэтага рэжысёра? — Здымаўся да В. Чацверыкова, а затым да В. Чацверыкова і паслядоўна шукальнік. Часам ёсць

сцэнарная схема, і мы здымаем многа эпизодаў, але вось выпадкова фраза раптам робіцца галоўнай і мяняе ўсю структуру апаўднення і нашы знятыя эпизоды аднадушсяў, як надуманы, штучныя... Так у нас было на фільме «Семдзясят десятая вліска» іні здымаўся і з інашай назвай («Пен на колах»), і з іншым ухілам у сюжэце. Наш герой — стары Сіняўскі — аказваўся настолькі цікавай асобай, што нам здалося недастатковым расказаць толькі адзін эпизод з яго жыцця, звязаны з партызанскай пачкай, якую перавозіў

Чацверыкоў, адкрываючы тайну фатаграфіі, вядомай усюму свету, але з вядомым гераічным чынкам, якому каты накінулі пільгу на шыю. Як вы знайшлі выхадныя ключы ў гэтым фільме?

— У нашых руках былі ўнікальны матэрыялы, мы ведалі жыццёвых людзей-сведка, ваяўніцую хроніку і паспрабавалі злучыць гэтыя кампаненты і сканцэнтравалі увагу на фатаграфіі Валоды Чацверыкова...

Чытач можа падлічыць, быццам я разглядаю зробленае гэтым рэжысёрам, бо адношу яго

Віталій Чацверыкоў

ПЕРАД НОВЫМ ПЕРАВАЛАМ

стары разам з партызанскім лагерам і ілал «карміла і грэла» партызан. Цяпер пачаўся ў музей. А стары жыцьці і нарэшце цікавы, які асоба. Мы вырашылі, што расказаць біяграфію старога больш цікава ў дакументальным кіно, а эпизод з «печкай» аддаць мастацкаму экрану. Калі мы звязалі наш расказ з біяграфіяй, адпала шмат задум. Перад камерай быў чалавек, які натуральна і проста сказаў нешта запаветае... Мы адмовіліся ад расквечвання расказу — гэта б «забіла» шчыры праўдывасць старога. Узалі жорстка, канкрэтную манеру адлюстравання — вечар, коні, расказ старога і ўсё. Ненадворны чарнавыя эпизоды атрымаліся па-аператарску вельмі удалы, але рэжысёр адмовіўся ад іх, зноў жа з-за боязі «ўпрыгожыць» расказ. І гэта мне падабаецца ў Чацверыкова-рэжысёра... Ды і наогул у лепшых яго работах стыль, манеру расказа заўсёды дыктую матэрыял і гераі.

Слухаючы В. Арлова, я ўспамянаю фільмы, знятыя ім разам з Чацверыковым — і больш удалы, і не зусім... Так, і сапраўды мастацкі ход у лепшых стужках — гэта вынік творчых шуканняў, а не механічнай паслядоўнасці кадраў ў іх знешне даглым малюнку. Адчуваю на прыкладзе тако ж «Экіпаж светлавера» або фільма «Праз горад, праз гадзі», што рэжысёр уважліва ўчытаўся ў раздзел «Мантаж» у творах С. Эйзенштэйна, вывучаў зробленае Д. Вертовам. Была, маўжаўшы дух у Чацверыкова падказаецца музычным рытмам — кампа-

думку, будзе вельмі карысным і ў працы над карцінай «Руйны страляюць ва ўпор».

— Пакараны смерцю ў 41-м» і кінастужка «Знайка рабіць» Арыяна Казей — непасрэдна звязаны з тэмай будучага фільма — гераім сціллага баіда, вельмі «непрыметнага героя». І той давер да гледача, той разлік на здольнасць гледача падхапіць і развіць мастацкі наём, уявіць сабе вялікае па малым — гэта таксама патэрна аўтарам мастацкага фільма.

— Манцручы фільм: — гаворыць В. Чацверыкоў, — мы адмовіліся ад слоўкаментарыя, ад надкуцкага дыктара-экскурсава. Ці ж треба падказаць гледачу, чаму Арыяна Казей так часта ходзіць па дарожках і сэрцу месца, што гэта — яе дзячынства, гэта яе школа, тут яна, навузна, перапыла нешта вядома ў сваім жыцці? Мы стараліся даваць глядзельны рад не чыста ілюстрацыйна, а ўнутрана блізка да яе расказа...

Прыгадаю лепшую, на маю думку, стужку Чацверыкова-дакументаліста.

— «Пакараны смерцю ў 41-м» — гэта пошук гераю на вачах у гледача, калі можна так сказаць, развела, якую вядуць журналіст В. Марозаў і рэжысёр

да сфарміраваўшыся майстраў, дык не, не таму: для мяне ёсць нешта важнае, як называю, у тым, што яго даручана рабіць такі значны новы твор Беларускага экрану. Віталій умее працаваць з дакументам, «чытаць» тое, што хаваецца за архіўным здымкам, за пакоўкай выразкай з газеты, за бай-вай выдатнай або штабным данясеннем. Хай сабе «Пакараны ў 41-м» — гэта кароткаметражны стужка. Тут рэжысёр паказваў, які ён даследваў нават вельмі абмежаваны дакументальны матэрыял.

Гэта я гавару ўсё пра тое, што называю творчым вопытам рэжысёра: ён убірае ў сабе і роздум над праблемай, недахопамі, штатэмамі. Мабыць, Чацверыкоў, яўжачася ў думках, скажам, да «Экіпаж светлавера», затрымаўся на надрах, дзе яго п'янеры абавязкова ў паходзе на родных мясцінах выпадка знаходзіць старыя аковы і гільзы ў іх. Не, гэта было не «выпадка», хоць і «абавязкова» — рэжысёр спадзяваўся, што мы, гледачы, паверым экрану, а на экране яўжас індывідуальна музыка, п'янеры перад камерай робяць строгія твары... Арлоў здымае ўсё гэта добра, але

камера не можа пераадолець штурнасць у лаводзін дзель. А чытач, і не треба было на гэта гэта «выпадка»?

Мабыць, лепш адкрыта здымаць, як п'янеры ідуць туды, дзе кінематографісты воль зар пакануць ім былыя месцы бабэ — усё на экране выглядала б куды натуральней...

Поспех кінаспевядзі Арыяна Казей яўжрава паўжраўнае нашу думку — рэжысёр і аператар не хаваюць прыёмаў, а дапамагаюць якіх яны выклікаюць у гераіні адпаведны настрой: фатаграфіі і дакументы ваяўніц пары маюць у сабе зарад здольна абудзіць у чалавеку кожны раз самыя непасродныя пачуцці. Так, Арыяна Казей вядзе, які адміні і дакументы зарад прайдуць перад ёй — і гэта не знімае ні яе эмацыянальнага ўздыму, ні нашай, гледачоў, цікавасці да фільма.

Такім чынам, відаць, цяпер В. Чацверыкоў варту ў думках яшчэ і яшчэ раз «праглядаць» свае стужкі, уважваючы, што ў іх было плённым, сапраўдным, жывым, а што — нацягнутым, штучным, ілюстрацыйным. Здымае з уласнага вопыту куды даражэй гэрэтычных уяўленняў. Гэта Чацверыкоў добра ведае і сам.

Што яшчэ сказаць пра Чацверыкова-рэжысёра? Мабыць, гэта важна, што ён — заўзяты кіжнік (як і В. Арлоў), і любяць чытаць навінка трапіла ў яго бібліятэку. Цяпер — гэта пагоня за літаратурай, звязанай з «Руйнамі». Давілаў і прагна чытае Чацверыкоў, бо для яго кніга — гэта таксама пульс жыцця. На лодцы ён зведваў Вярэжну, Піці і Сож, і там у прычэрных вёсках, ля вогнішчаў, пераслухаў столькі спевядзяў, што толькі паспаяў асэнсуюваць. Хто ведае — можа, у «Руйнах» мы пачынаем тую сытуацыю на шчыра старыня бабэ з-пад Жлобіна, якія расказвала Віталію пра сваіх хлопцаў — партызанскіх сувязных, ці пачуем раха навалычкі над Чарынкам, падобнае на артылерыйскую кананаду... Ва ўсім разе ўражаны, назапашаны мастаком, не могуць застацца «па-за кадрам» яго новага фільма.

Не, я не кажу, быццам усё, што рабў дагэтуль у кінематографію В. Чацверыкова, — гэта пераможны пошук да вышэйня. Але кожны фільм, які ён здымаў, ці ў якім здымаўся, быў па-грамадзянска актыўным. І гэта таксама нашоўняныя духоўны вопыт мастака, які дапамагае яму ў адказнай рабоце.

На «Беларусьфільме» ўжо ёсць рабочыя п'янеры з шыльдай «Руйны страляюць...», рэжысёр В. Чацверыкоў. І мы зчычм поспеху людзям, якія штарычы збіраюць у гэтым пакоі, рыхтуючыся выйсці на здымаўную пляцоўку.

Святлана МІХАЙЛАВА.

ВІЦЕБСКІ ВЕРНІСАЖ

У выставачнай зале Віцебска экспануецца выстаўна твораў яўжасных мастакоў, прысвечаная 25-годдзю вызвалення рэспублікі і горада Віцебска ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Цэнтральная тэма работ — барацьба беларускага народа супраць захопнікаў. Скульптуры Д. Генераліцкага — «Камандзір першага атрада А. Гурко» і «Партызан С. Сажу», жывапісны партреты Гераю Савецкага Саюза М. Шмырова, работы П. Явіча расказваюць пра слаўных партызан Першай беларускай брыгады. Палотны мастакоў У. Кухарава прысвечаны Героям Савецкага Саюза М. Сільніцаму, З. Партновай, М. Шмырову.

Полныя гневу супраць злачынцаў-фашыстаў карціны В. Ральчыка «Заваяўнікі ў храме», В. Ці-

ханенкі «Пасля вайны», Я. Явіча «Вертанне».

Вызваленаму Віцебску прысвечаны малюнк І. Балтовіча — «Плошча Свабоды», «Разбураны ванзаль». Аб тым, як аднаўляўся Віцебск, расказваюць работы А. Каржанеўскага — «І зноў вясна», «Праспект Мірава», «Крайнаўчы музей», «Адкарэненне вуліцы Леніна».

Многа твораў на выстаўцы — пра сённяшні Віцебск, пра яго новабудовы. Работы Г. Ілінушчына, Ф. Гумана, В. Напрычні і іншых мастакоў — жывы летапіс сённяшняга горада.

Паважаны на гэтай хвалюючай выстаўцы, уявілі сабе многае з гісторыі Віцебшчыны за апошнія тры дзесяці гадоў.

А. ПАДЛІСКИ.

ГУЧУЦЬ «БЕЛАРУСЬ-6»

Барысаўская фабрыка імя 50-годдзя КПБ адправіла ў гандлёвую сетку п'яндзесяць п'яніна новай маркі «Беларусь-6». У распрацоўку канструкцыі новага інструмента прымаў ўдзел Валерый Матавілаў, Мікалай Літвінкіна, Віктар Станкевіч, Мікалай Ваброўскі і іншыя спецыялісты фабрыкі.

У адрозненне ад старой п'яніна рэдыка — «Актывы» новае п'яніна мае перавагі. Яно меншае па габарытах (але гэта не пагоршыла гучання), мае больш плаўны пераход ад басовага рэгістра да дыскантавага, да лепшага трымання ладу падоўжа-

ны вербел. На клавітуры, замест ізаюлола, накладены паліэтраленыя пласціны. Яны не жаўдзюць і падаюць інструменту лепшы вокавы выгляд.

З новага года вытворчасць «Беларусь-6» пойдзе на канвеер. У гандлёвую сетку паступіць больш 18 тысяч п'яніна. Яны будуць выпускацца ў трох варыянтах — абліцаваныя натуральным чырвоным дрэвам, арэхам, а таксама ў чорным колеры з умяшчэннем устойлівых поліэфірных лакаў.

«Беларусь-6» атрымала добрую ацэнку спецыялістаў.

У МАЙСТЭРНЯХ «ФАВОРСКІ ПАДБАДЗЕРЫЎ МЯНЕ...»

Амаль усе ўдзельнікі студыі візуальнага мастацтва са Слуцкага Палаца п'янеру захапляюцца графікай. Чаму? Напэўна, не памылюся, калі скажу: любоў да графікі выхаваў у юных мастакоў іх настаўнік Уладзімір Сцяпанавіч Садзін.

Імя гэтага слуцкага мастака аўтарам мастацтва вядома ішчэ з пачатку п'яндзесятых гадоў, калі яго работы пачалі экспанавана на выстаўках. Але тады ён выступаў як жывапісец і толькі ў 1958 годзе здарылася тое, што раней альбо пазней здарэцца з кожным сапраўдным мастаком — ён знойшоў

сябе. Знойшоў свой стыль, свой почырк, сваё творчае аблічча.

А было так. Надаўмаў У. Садзін арганізаваць для сваіх выхаванцаў карцінную галерэю. Сапраўднае, складзенае з арыгіналаў, П'янінаў вядомых мастакоў падарвалі свае работы. Многія адражуваліся. А старэйшыя савецкія графік, лярэат Ленінскай прэміі Уладзімір Фаворскі даслаў яшчэ і набор інструментаў для рэзы бы па лінолеуме і параў Садзіну заняцця графікай.

— Я ніколі не займаўся гэтай справай і, шчыра кажучы, меў вельмі цымае ўяўленне аб тэхніцы, — прыгадавае Уладзімір Сцяпанавіч, — і таму вельмі дарчы прышоўся іст, у якім Фаворскі раскрываў секреты тэхнікі лінаграфіі. Праз месяц я песьлю Фаворскаму на суд сваю першую работу «Зімоу ў лесе». Фаворскі падбадзёрваў мяне...

Праз нейкі час з'явіліся графічныя работы «Салігорскі калійны камбінат», «Зімовы вечар», «Ваніца ў лесе». Яго графіка стала экспанавана на рэспубліканскія выставкі. Пасля ў гледачоў высталіся лісты «Зубры», «Блаважская лясца», «Радзійка» і сэрвы аб Салігорскім калійным камбінате.

З 1962 года Уладзімір Садзін удаленічае ва ўсіх рэспубліканскіх мастацкіх выстаўках. А лісты «Алея ў Явілі» і «Дачка лесніка» экспанаваліся на выстаўцы ў Францыі. Многія творы У. Садзіна друкуюцца на старонках газет і часопісаў.

Уладзімір Сцяпанавіч шмат ездзіць па роднай краіне. Вынікам падарожжа па Прыбалтыцы з'явіліся серыі лістоў аб летнішчых рэбках і вясных марках Чырвонасцяжына Балтыйскага флоту.

У лістах «Бераг мора», «Аю-Дэг увачары» ён расказаў аб прыгажорці цудоўнай крымскай землі.

Але, каліне, галоўнай тэмай яго творчасці быў і застанеца расказ аб роднай Слуцшчыне.

— Я з задавальненнем працую, — расказвае мастак, — над кампазіцыямі, прысвечанымі бавам і працоўным падзігам маіх землякоў.

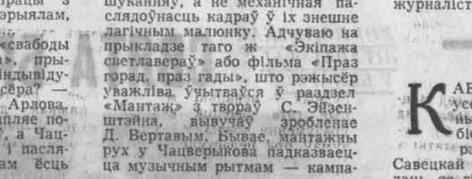
Траба сказаць, што Уладзімір Сцяпанавіч Садзін не толькі талентаваты мастак, але і добры педагог. П'янера дзясцік гадоў кіруе ён студыяй жывапісу і графікі пры Палацы п'янеру ў Слуцку. Многія яго вучні сталі студэнтамі мастацкіх навучальных устаноў, мастацкіх-прафесіяналамі. Серод іх вядомыя браты Уладзімір і Міхаіл Басалыгі.

Надаўма мастак паспрабаваў свае сілы ў новай для яго тэхніцы — афорце.

У Садзіна актыўна рыхтуецца да выставак, прысвечаных 100-годдзю з дня нараджэння У. І. Леніна. Ужо створана некалькі афорты серыі «Па ленінскіх мясцінах».

Р. ПАДНІВІЧ.

З НОВЫХ РАБОТ САМАДЗЕЙНЫХ МАСТАКОЎ

К. ГЕЛАШВІЛІ, «Слухайце, таварышы патомкі!»

КАБ ЗРАЗУМЕЦЬ

«Усе тыя ірыянізм» — гэта адрэзаны ў бібліятэчнай справе рэспублікі за тэды

Савецкай улады, треба ведаць яе гісторыю. На жаль, да гэтага часу няма ні падручнікаў, ні магнаграфіі па гісторыі бібліятэк Беларусі. Асобныя артыкулы ў перыядычным друку даюць далёка не поўнае ўяўленне і амаль зусім не асвятляюць гісторыі асобных бібліятэк.

За апошні час, асабліва рыхтуючыся да п'яндзесяцігоддзя Вялікага Кастрычніка, да юбілея рэспублікі, многія бібліятэкары самі сталі шукаць і збіраць матэрыялы, абудняць іх у гістарычных даведках, альбомах, нарысах. Добра папрацавалі работнікі бібліятэк Мінска, Віцебска, Гродзенскай вобласці.

І вось ужо ў Віцебску і Мінску праійшлі навукова-практычныя канферэнцыі. У іх прымаў ўдзел прадстаўнікі бібліятэк усіх сістэм і ведамстваў, многія з іх выступілі з цікавымі рэфератамі па гісторыі саіх устаноў.

Першы ўспамін аб існаванні публічнай бібліятэкі ў Віцебску адносіцца да 1838 года. А ў 1899 годзе ў гонар стагоддзя з дня нараджэння А. С. Пушкіна ў горадзе адкрываецца гарадская бібліятэка і музей А. С. Пушкіна. Былі і некалькі бібліятэка-кнігарняў.

